

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА ЧЕРНО МОРЕ
/КСЧМ/

CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул. "Охрид" N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на Работна група 4 към КСЧМ

/8 юли 2020/

Тема: „Риболова на рапан, калкан и черноморска бодлива акула, настояще и перспективи. Възможности за риболов на кораби от ЕО и от трети страни в 12 милна зона, в 24 милна зона и след 24 мили във водите България и Румъния. Официален контрол, развитие на улова, свързани данни, пазари, риболовна техника, приулов“

На 8 юли 2020 г. в България, гр. Поморие, Гранд хотел Поморие, се проведе среща на работна група 4 към КСЧМ при следния дневен ред:

1. Откриване на събитието , представяне на участниците- водещ на групата д-р Йордан Господинов-Председател на КСЧМ.
2. Представяне на данните за улов на рапан, калкан и черноморска бодлива акула- д-р Господинов;
3. Рапана- Разпространение на рапана. Екологични проблеми в Черно море. - презентира г-н Антон Антонов- Изследовател на при дънни хидробионти;
4. Възможности за риболов на кораби от ЕО и от трети страни в 12 милна зона, в 24 милна зона и след 24 мили във водите България и Румъния.-данни от ИАРА, АМПА, събеседване с администрацията;
5. Официален контрол, развитие на улова, свързани данни, пазари, риболовна техника, приулов - данни от ИАРА, АМПА, събеседване с учени и администрация;
6. Изводи, предварителен текст за препоръка

Участници: г-н Мариан Паю (Marian Paiu), г-н Васил Райчинов, г-н Димитър Канариев, г-жа Любов Георгиева, г-н Данко Пенев, г-н Александър Тръпчев, г-н Пламен Камбуров, г-н Кирил Жеглев, г-жа Димитрина Костова, г-н Бухай Драгош (Buhai Dragos), г-н Габриел Сидоренку (Gabriel Sidorencu).

На срещата присъстваха като гости и участници доц. Виолин Райков, Институт по океанология, гр. Варна, г-н Антон Антонов- Изследовател на при дънни хидробионти Чрез видеовръзка се включи представител на ЕК от DG MARE - г-жа Пинелопи Белеку

(Pinelopi Belekou) звено Д 1, г-н Попеску от ANPA Констанца, , и г-н В. Максимов от Института за морски изследвания и развитие „Григор Антипа“, Констанца, г-н Яни Янулов член на Сдружение „МЕНА“.

По т. 1 от дневния ред: Срещата се откри от председателя на КСЧМ г-н Йордан Господинов. Следват приветствия към членовете на КСЧМ участниците и гостите на срещата.

По т. 2, 4 и 5 от дневния ред: Г-н Йордан Господинов направи презентация на тема: Риболова на рапан, калкан и черноморска бодлива акула, настояще и перспективи. Възможности за риболов на кораби от ЕО и от трети страни в 12 милна зона, в 24 милна зона и след 24 мили във водите на България и Румъния“. Представени бяха уловите на някои видове риби и черупчести с търговско значение, като акцентът бе на уловите на рапан, черноморска акула и калкан.

Г-н Габриел Попеску от ANPA Румъния аналогично даде информация за уловите на рапан, като те за 2017г., 2018 г. и 2019 г. съответно са 9, 245 хил.т., 7,3 хил.т., 6,8 хил.т. Уловите на калкан за 2017г. са 43 т., за 2018г. – 57 т., за 2019 г. – 53 т. Уловите на черноморска акула за 2017 г. са малко по-малко от 2т., за 2018 г. – 520 кг., за 2019 г. – 576 кг.

По т. 3 от дневния ред: Думата се даде на г-н Антон Антонов, изследовател с голям опит на при дънни хидробионти. Началото на появата на рапан в Черно море е през 70-те години на миналия век. Разпространението му е невероятно бързо, като от 30 години, рапана се лови промишлено. Това разпространение днес продължава и извън границите на Черно море, рапан вече се среща и в Средиземно море край бреговете на Франция и Испания. Преминава през Атлантическия океан и се заселва край бреговете на Бразилия и Аржентина, както и в залива Чесапийк в САЩ, където има кампания за прочистване на залива от рапана.

Черно море, заради ниската соленост дава възможност за развитие на зоопланктон, който е храна за рапана, а личинките на рапана изяждат личинките на двучерупчестите. Смята се, че стридата в Черно море е била унищожена от рапана. През 80-те години се наблюдавало умирање на рапана от глад, но за много кратък период от време, а след възстановяване на популацията на черна мида, рапана веднага се е възстановил.

Следваща жертва на рапана е черната мида, като той унищожаваше мидените рифове и те остават голи скали. Сега върху тези скали има настанен нов вид зелено водорасло и то е причината мидата да не може да се захване на скалите. Преди мидените рифове са били пълни с живот, а сега са пустини.

След като драстично е намаляла популацията на черна мида, рапанът започва да се храни с белите пясъчни миди, а когато няма достатъчно храна той се храни със скариди. По настоящем размножаването на рапана е във всички размери, а преди са се размножавали само големите екземпляри. В Черно море рапанът няма естествен враг и е сериозен екологичен проблем. Учените трябва да обърнат сериозно внимание на този факт и да потърсят начини да се заселят естествените местообитания на черните миди, защото те са филтър на морето.

Следват дискусии:

Г-н Димитър Канариев: Екологичният проблем, който предизвиква рапана е тема, която той често е повдигал. На Европейския ден на морето през 2018г. се е говорило за рапана като ресурс с икономическо значение с тенденция за запазването му. Надява се ЕК да разбере, че този вид предизвиква екологична катастрофа в Черно море. Хубаво е да се направи по-широка дискусия върху констатациите на г-н Антон Антонов и да се търсят решения за това как да се възстановят мидените полета.

Г-н Кирил Жеглев: Рибарите от години тръбят за проблема с рапана. Рапанът наистина е стратегически ресурс, но въпросът е дали да се запази рапана или да се запази Черно море? ЕК трябва да разбере, че проблемът наистина е сериозен и можем само да се надяваме, че промените настъпили по бреговете на България и Румъния в следствие унищожаването на мидените полета, да не са невъзвръщаеми. След драстичното намаляване на черната мида е наред бялата мида.

Г-н Данко Пенев: В рамките на КСЧМ говорим за рапана вече трета година, а нищо не се случва. За сега стопанският риболов е най-добрият начин за борба с рапана. Очакваме и оценка на ресурса. Вместо рибарите да получават стимули да го ловят, на тях им се налагат все повече и повече ограничения. Много е важна скоростта с която се случват нещата. Например при правени проби в Румъния с хидродрага са вадени заровени рапани в пясъка, ухапали миди. Т.е. като се зарови рапана не хибернира, както се смяташе до сега, а продължава да се храни.

Доц. Виолин Райков: Рапанът се установява като върховен хищник и се размножава в огромни количества. В Черно море той е намерил удобни хабитати и много жертви с които да се храни. Дълго се коментира дали е само инвазивен вид или е ресурс, но трябва да се знае, че той създава и проблеми в рибарството. Очевидно е, че черната мида е намалила популацията си до критичния минимум. Това се дължи както на рапана, така и на други замърсители. На въпросът дали екосистемата в Черно море може да се върне към своето девствено състояние – отговорът е – не. Има редица двучерупчести тотално изчезнали вследствие на замърсяването, риболова и голямата маса на рапана. Доходите от улова на рапан са обречени на временност, защото в Черно море не съществуват толкова видове с които рапана да се храни и неименуемо неговите запаси ще намалееят. Мнението на учените е по-скоро да се работи за развитие на аквакултури и то не само на черна мида. В зоните по НАТУРА 2000 да се създадат микробиотопи където запасите на мида да се възстановяват.

Г-н Кирил Жеглев: Осигуряването на такива зони счита ли се, че това са хранителни банки за възстановяване и на рапана?

Доц. Виолин Райков: Може и така да се каже. Идеята е в тези зони да се наблюдава в дългосрочен план как самата екосистема отговаря на създадите се условия. Изходът не е ясен, но световният опит показва, че подобни опити са благоприятни за екосистемата. Но що се отнася до рапана – ясно е, че той е ненаситен хищник, който трябва да се храни.

Г-жа Михаела Миря: Връща се малко към вчерашната дискусия относно Рамкова директива за морска стратегия за състоянието на морската среда. В програмата има разработени нови мерки 15 и 16 които могат да се отнесат към настоящата дискусия. Мярка 15 – да се определят зони за риболов с бийм трал и да се наблюдава в дългосрочен план какво е неговото въздействие и след това да се променят условията за използването на траулери и то само ако се наложи. Мярка 16 – финансово стимулиране на риболова и събиране на мекотели при благоприятни за околната среда условия. Отправя въпрос към доц. Райков- има ли изследвания за техники по-благоприятни за околната среда от бийм трала?

Доц. Виолин Райков: За улов на рапани в Турция и Русия са правени опити с кошове, но уловените количества са много малки.

Г-н Йордан Господинов: Рапанът е сериозен унищожител на видове в Черно море и няма биологичен враг освен човека. В същото време той създава поминък на голяма част от рибарите и на заетите в предприятията за преработка на рапани, но секторът е застрашен защото храната на рапана в Черно море намалява.

Г-н Александър Тръпчев: от 1992 г. се занимава с улов на рапан, първо с водолази, а след това и с бийм трал. Секторът е пред финансов колапс, защото рапана е дребен и е ниска изкупната му цена. Водолазният способ е изключително скъп и нерентабилен метод. Разумно е да се помисли за субсидиране изкупуването на дребен рапан.

Г-н Тодор Георгиев, представител на Сдружение Национална асоциация българско Черноморие: Маломерният рапан няма кой да го изкупува, за това трябва да се помисли в насока към стартиране на инструменти за да се подпомогнат финансово рибарите за да се намали популацията на рапана.

Следват дискусии относно черноморската бодлива акула:

Г-н Васил Райчинов отправя въпрос защо уловът на бодлива акула е забранен в Средиземно море и Атлантическия океан, а в Черно море е разрешен.

Доц. Виолин Райков: В Черно море има само един вид акула – черноморската бодлива акула. Тя е върховен хищник и важна част от хранителната верига. В световен мащаб популацията ѝ намалява, като Черно море не прави изключение. От Черноморските страни само България лови този вид. Има предложение за въвеждане на забранителни периоди за улов, като се отчете кога е размножителния период. Всички научни оценки показват, че запасите са силно намалели.

Г-н Кирил Жеглев: Факт е намаляването на популацията на черноморската бодлива акула, но при положение, че само в България се лови, то това означава, че не рибарите са причината за това. Акулата обитава дълбоките води и понякога се е случвало когато ловят акула на границата със зоната със сероводород в Черно море, уловената риба да е като сварена, т.е. и това може да е причината за намаляване на популацията.

Доц. Виолин Райков: Интересно е да се инициира пилотен проект заедно с рибарите за наблюдение на този феномен в Черно море и да се проследи с GPS движението на акулите.

По т. 6 от дневния ред: от направената дискусия относно черноморската акула се оформя следната идея за препоръка към ЕК:

- Да се извърши пилотно изследване върху разпространението и поведението на черноморската бодлива акула;
- Въз основа на направеното изследване да се предложат конкретни мерки към администрацията, насочени към запазване на вида;
- Въз основа на предложените мерки да се вземе решение за конкретни действия и то не само за България, а за цялото Черно море.

Относно рапана:

- Докато има търговски интерес да се направи мащабно изследване иницирано от ЕК и ГКРСМ, което да докаже състоянието на ресурса, експлоатационния запас и екологичната обстановка.

Що се отнася до калкана в Черно море – при този вид нещата са ясни: има наложени квоти, забранителни периоди и запасът на ресурса е известен.

Г-жа Пинелопи Белеку (Pinelopi Belekou): От 2016 г., ЕК обръща голямо внимание на риболова в Черно море. През 2018г. е подписана Министерска декларация в София и тя е много важна, защото тя представлява изчерпателен документ на правителствено ниво за целия черноморски регион. ЕК смята, че само съвместните усилия могат да са ефективни в Черно море. На база на Софийската декларация, Работната група за Черно море разработи много детайлен план и само по този начин чрез ГКРСМ може да се достигне до конкретни резултати. Както при калкана – през 2017 г. бе приет многогодишен план за действие и вече сме минали през първите три години от прилагането му и може да се заключи, че е успешен. Всички знаят за увеличения размер на квотата на калкан за България и Румъния и това е ясно послание как работят мерките. След инициативата на ЕК е приложен двустъпков подход - през първите 2 години се прилага резултатът от научните изследвания и се определят квотите на база предпазлив подход, а през следващите 2 години се прилага нов план с увеличени квоти. Относно рапана: Всички гледни точки и изказвания на участниците в работната група са много интересни. Вярно е, че в ГКРСМ има продължителни дискусии и различни мнения за това как да се разглежда този вид – като инвазивен, или като търговски ресурс. Доминиращо е мнението, че вече рапанът е част от екосистемата на Черно море. ГКРСМ смята, че рапаните са капацитет за търговски улов и рапанът е регистриран като вид с промишлен интерес. ЕК в рамките на ГКРСМ подготвя регионален план за действие, като основна цел е да се увеличи малкото налична информация за запасите. Ключов елемент е взаимодействието на рапана с околната среда и взаимодействието му с други видове. За да сме сигурни, че планът ще се приложи успешно, трябва да се направят изследвания на море, за да се допълнят данните.

Относно акулата: Работната група за Черно море взе решение за подобряване на пътната карта за събиране на данни. Заради КОВИД 19 се отлага Черноморската конференция в Грузия за 2021г. и това е следващата стъпка след Софийската декларация.

Г-н Тодор Георгиев: много е тъжно, че ЕК не е разбрала, че екосистемата в Черно море ще бъде разрушена. Хората родени тук, знаят за какво става въпрос. Направено е предложение тези, които се занимават с улов на дребен рапан да бъдат субсидирани.

Следва закриване на срещата.

Изготвил протокола г-жа Елена Пенева

Председател на КСЧМ – д-р Йордан Господинов